

İş Türkçesi için Kuramsal Altyapı

Theoretical Background for Business Turkish

Kurt, Volkan (2020). *Yabancılar İçin Özel Amaçlı Türkçe Öğretimi: İş Türkçesi.* Adana, Karahan Kitabevi, 165 s., ISBN: 978-605-7990-72-3

Gökce Mısırlı¹

¹Doktora Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yabancı Dil Olarak Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

ORCID: G.M. 0000-0002-6221-3998

Sorumlu yazar/Corresponding author:

Gökce Mısırlı,
İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Yabancı Dil Olarak Türkçe Eğitimi Anabilim
Dalı, İstanbul, Türkiye
E-mail: gokcemisirli@gmail.com

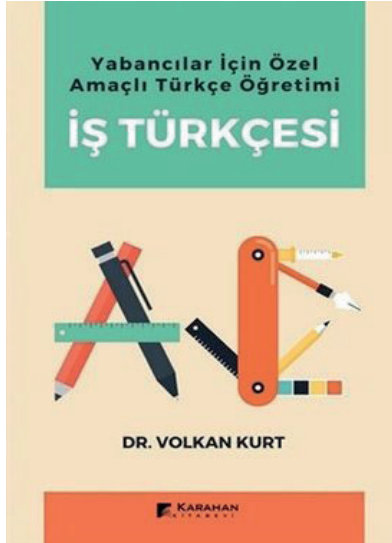
Başvuru/Submitted: 07.12.2021

Kabul/Accepted: 08.12.2021

Online Yayın/Published Online: 14.12.2021

Atıf/Citation:

Mısırlı, G. (2021). İş Türkçesi için kuramsal altyapı [Volkan Kurt'un "Yabancılar İçin Özel Amaçlı Türkçe Öğretimi: İş Türkçesi" adlı eserinin değerlendirmesi]. *TUDED*, 61(2), 787-792. <https://doi.org/10.26650/TUDED2021-1033992>

Anahtar Kelimeler: Türkçe Eğitimi, Yabancı Dil Olarak Türkçe, Özel Amaçlı Dil Öğretimi, İş Türkçesi

Keywords: Turkish Education, Turkish as a Foreign Language, Language Teaching for Specific Purposes, Business Turkish

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi çalışmaları gerek yurt içinde gerek yurt dışında çeşitli kurum, kuruluş ve farklı düzeylerdeki eğitim kurumlarında yürütülmektedir. Yurt içinde devlet ve vakıf üniversitelerine bağlı, bugün sayıları 130'a varan Türkçe öğretim merkezlerinde öncelikle ve ağırlıkla genel amaçlı Türkçe öğretilmesinin yanı sıra Türkiye'de öğrenim gören uluslararası öğrencilerin sayısındaki artış sonucu öğrenci ihtiyaçlarının daha fazla farkına varılmasıyla özel amaçlı dil öğretiminin kollarından biri olan akademik Türkçe kursları eğitim kurumlarının müfredatlarına dahil edilmiştir. Ayrıca yurt içinde özel kurslarda öğrenci istekleri çerçevesinde şekillenen genel ve özel amaçlı Türkçe öğretilmektedir. Yurt dışında ise kültür merkezleri, büyükelçilikler, vakıflar, özel okullar ve kurslar, üniversitelerin Türk Dili ve Edebiyatı, Türkiyat Çalışmaları bölümlerinde Türkçe öğretim faaliyetleri dil, kültür ve sanat çalışmaları çerçevesinde sürdürülmektedir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında söz konusu durum göz önüne alındığında Türkçe öğrenmek isteyen öğrencilerin ihtiyaçlarına uygun bir biçimde öğrenim olanağına kavuşabilmesi, öğrencilerin dil öğrenimini birkaç amaçla sınırlandırmak zorunda kalmaması ve öğrencilerin çeşitli taleplerinin karşılanması konusunda yabancı dil olarak Türkçe öğreten kurum, kuruluş, okul ve alanda görev yapan yöneticiler, öğreticiler ile araştırmacılara büyük bir sorumluluk yüklenmekte bundan dolayı yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında öğrenci ihtiyaçlarının en etkili biçimde karşılanması için öğretim alanlarının ve programlarının çeşitlenmesi büyük bir önem taşımaktadır.

Yabancılar İçin Özel Amaçlı Türkçe Öğretimi: İş Türkçesi adlı eser, Volkan Kurt¹ tarafından alanda gerek özel amaçlı dil öğretimi gerekse iş Türkçesi öğretimi sahasına kuramsal altyapı oluşturulması amacıyla kaleme alınmıştır. Kitap, iş Türkçesi alanını konu alan ilk kitap niteliği taşımakta ve bu yönüyle yabancı dil olarak Türkçe öğretimi programlarının çeşitlenmesine katkı sunmaktadır.

Eser, “Ön Söz”, “Giriş”, “Sonuç” ve “Kaynakça” başlıklı kısımlar hariç üç ana bölümden oluşmaktadır. Eserde yer alan ana bölümler ve sayfa aralıkları şu şekildedir:

- “Özel Amaçlı Dil Öğretimi” (s.9-90)
- “İş Amaçlı Dil Öğretimi” (s.91-106)
- “Yabancılar İçin İş Türkçesi Öğretimi” (s.107-144)

Kitabın ön söz bölümünde Türkiye'nin ticari, siyasi, kültürel ve jeopolitik öneminin gün geçtikçe artması ile yabancı dil olarak Türkçe öğretimi çalışmalarının hız kazanmasına karşın Türkçenin özel amaçlı dil öğretimi alanında geri planda kaldığı, bundan dolayı eserde Türkçenin özel amaçlı ve iş Türkçesi öğretimi alanlarına yönelik dünyadaki uygulamalardan yola çıkılarak

1 Volkan Kurt, Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi TÖMER'de öğretim görevlisidir. *Yabancılar İçin Özel Amaçlı Türkçe Öğretimi: İş Türkçesi* adlı kitabının yazımında 2019 yılında Hacettepe Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi bilim dalında tamamladığı “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Özel Amaçlı Dil Öğretimi: İş Türkçesi” başlıklı doktora tezinden yararlanmıştır.

çerçeve oluşturulduğu ve çalışmanın odak noktasına iş hayatında Türkçeyi kullanacak iş adamlarının alındığı belirtilmiş ve kitabın ana bölümleri ile ilgili genel bilgi verilmiştir.

Giriş bölümünde özel amaçlı dil kavramı, özel amaçlı dil öğretiminin bir parçası olan “iş dili” terimi ve iş amaçlı dil öğretimi alanı genel hatlarıyla ele alınmış, kitapta daha sonraki bölümlerde ayrıntılandırılacak konulara kısaca değinilerek eserin içeriğine ilişkin genel bir çerçeve çizilmiştir. Türkçeyi ticari sahada ve iş kollarında öğrenmek isteyebilecek öğrenici potansiyeli, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği’nin 2018 yılı raporunda Türkiye’de kurulan yabancı ortaklı şirket sayısı ve T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı’nın 2017 yılı raporlarında yabancılara verilen çalışma izni sayılarına dayandırılmış, böylece özel amaçlı ve iş amaçlı dil öğretiminde kurs tasarımına duyulan ihtiyaç ve kurs tasarımının önemi dile getirilmiştir.

Kitabın ilk ana bölümü olan “Özel Amaçlı Dil Öğretimi” başlığı altında, yabancı dil olarak Türkçenin özel amaçlı öğretiminin tarihçesi kapsamında Divân-u Lugâti’t Türk”ten başlanarak günümüze kadar uzanacak şekilde Türkçe ya da yabancı dilde yazılmış eserlerle ilgili bilgi aktarılmıştır. Ancak özel amaçlı dil öğretimi alanındaki araştırma ve uygulamaların İngilizce literatürün hâkimiyetinde olmasından dolayı kitabın çerçevesinin oluşturulmasında İngilizce sahasının teorik çalışmalarından faydalandığı ifade edilerek özel amaçlı İngilizce öğretimi kavramı üzerinde durulmuştur. Özel amaçlı İngilizce öğretiminin ürün, belirli bir dil ya da metodoloji değil; bir dil öğrenim yaklaşımı ve dil programlarının geliştirilmesine yönelik bir araştırma ve uygulama alanı olduğu referanslar kapsamında belirtilerek özel amaçlı dil öğretiminin tarihçesi ele alınmıştır. Özel amaçlı dil öğretiminin tarihçesinde alandaki büyük gelişim, II. Dünya Savaşı yıllarında askerî mücadelelerin artması ve savaş yıllarının sosyo-ekonomik şartları ile uluslararası bir dil talebinin ortaya çıkmasıyla bağdaştırılmıştır. Sonrasında ise özel amaçlı dil öğretiminin türleri farklı araştırmacıların çalışmaları doğrultusunda irdelenmiş ve şemalarla özel amaçlı dil öğretiminin kapsam alanı, dalları gösterilmiştir; şemalar incelendiğinde çalışmaların genel olarak mesleki ve akademik (eğitimsel) amaçlı türlere ayrıldığı ortaya çıkmaktadır. Tür farkı gözetmeksizin özel amaçlı dil öğretiminde kurs tasarımının öneminin altı çizilerek kurs tasarımı aşamasında mutlaka yer verilmesi gereken unsurlar ihtiyaç analizi, ders programı tasarımı, materyal tasarımı, söz varlığı, ölçme ve değerlendirme uygulamaları, yönetici ve öğretici rolleri olarak belirlenmiş ve bu unsurlar üzerine literatür taraması yapılmıştır. İhtiyaç analizinin tipleri tasnif edilerek kurs tasarımı için öncelikli aşama ihtiyaç analizi olarak gösterilmiş; ihtiyaç analizinden elde edilen veriler ile ders programı hazırlanması gerekliliği vurgulanarak sentetik ve analitik ders programlarının içerikleri, özellikleri ve alt türleri ele alınmıştır. Ders programının içeriğini oluşturacak özel amaçlı dil öğretimi materyallerinin nasıl olması gerektiğine dair özellikler ise farklı araştırmacıların çalışmaları temel alınarak ayrıntılandırılmış; materyal tasarımında özgün metin kullanımının önemi, olumlu ve olumsuz sonuçları üzerinde durulmuştur. Kurs tasarımının en mühim basamaklarından biri olarak değerlendirilen söz varlığı, farklı öğrenme amaçları çerçevesinde türlere ayrılmış ve sözcük listelerinin kurs tasarımı için faydalarından bahsedilmiştir. Kursun başarı düzeyini ölçme ve değerlendirmede kullanılacak uygulama,

sınav türleri tasnif edilerek dört temel becerinin ölçümüne dair genel bir çerçeve oluşturulmuştur. Kurs tasarımı da diğer bir kritik nokta olan yönetici ve öğretici rolleri ise tanımlanarak yönetici ve öğreticilerin sorumlulukları ve taşımaları gereken özellikleri belirlenmiştir. Kurs yöneticilerinin sorumlulukları kursları yönetmek, paydaşların/destekçi kurum ve kuruluşların ihtiyaçlarını tespit etmek ve öğrenme hedeflerine karar vermek olarak sıralanmıştır. Dünya genelindeki kurs uygulamalarına bakıldığında kurs yöneticilerinin kimi sorumluluklarını da üstlendiği ifade edilen öğreticilerin sorumlulukları ise öğretmen, işbirlikçi, kurs tasarımcısı ve materyal sağlayıcı, araştırmacı ve değerlendirici olmak üzere beşe ayrılmıştır. Son olarak Diller İçin Avrupa Ortak Çerçeve Metni'nin (2001) özel amaçlı kursları tanımlayan, konuyla ilgili betimleyicilere yer veren bir bölümü olmadığına değinilerek metnin "Ek D" bölümündeki "ALTE (Association of Language Testers in Europe)- Betimleyici Cümleler" ekindeki sosyal, turistik, çalışma ve eğitim olmak üzere üç farklı alana dair 400 betimleyici cümle bulunduğu bilgisine yer verilmiş; ayrıca "ALTE- Çalışma Cümleleri"nin iş alanında düzeye göre kazanılan beceriler ve iş alanında aktivite, çevre örnekleri içeren iki tablosu sunulmuştur. "ALTE-Betimleyici Cümleler" in Türkçenin özel amaçlı öğretiminde mesleki ve akademik alanlara uyarlanması gerekliliği vurgulanıp böyle bir çalışmanın özel amaçlı öğretimin bağlamları, yeterliklerinin belirlenmesinde, ders materyali hazırlanmasında ve ölçme ve değerlendirme süreçlerinde yol gösterici olacağı ifade edilmiştir.

Kitabın "İş Amaçlı Dil Öğretimi" başlıklı ikinci ana bölümünde iş amaçlı dil öğretiminin önemi, öğrencilerin Türkçe yeterliliklerinin C1 düzeyinde olsa dahi iş Türkçesine hâkim olamayacakları ve bu durumun öğrencilerin mesleki becerilerini olumsuz şekilde etkileyeceği görüşü ile gerekçelendirilmiştir. Bankacılık, ticaret, sigortacılık ve ofis çevrelerinde kullanılan dil olarak tanımlanan iş dili, öğretimi uzun yıllardır sürdürülmesinden dolayı iş İngilizcesi kapsamında ele alınarak öncelikle iş İngilizcesinin tanımı ve içeriği üzerine odaklanılmıştır. İş amaçlı dil öğretimi, mesleki deneyimi olmayan veya meslek hayatlarının başında olan öğrencilere yönelik olan genel iş amaçlı dil öğretimi ve mesleki deneyimi bulunan öğrencilere yönelik olan özel iş amaçlı dil öğretimi olmak üzere iki türe ayrılarak bu iki türle ilgili bilgi aktarılmış, genel ve özel iş amaçlı dil öğretiminin özellikleri ve gereksinimleri ele alınmıştır. Genel iş amaçlı dil öğretim kurslarında genel yabancı dil öğretimi konularına ağırlık verilmekte ve öğrencilerin gelecekteki iş hayatlarına hazırlanılması gerekmektedir. Özel iş amaçlı dil öğretim kurslarında ise iş bağlamı çerçevesinde hazırlanmış kaynaklar kullanılarak iş iletişimi durumlarına ve dil becerilerine odaklanılmaktadır. Bunun sonrasında iş dili öğretiminde iş dilinde söylem topluluklarının, metin türlerinin, iletişimsel temel etkinliklerin, öğrenci beklenti ve stratejilerinin belirlenmesinin, kültür ilişkisinin kurulmasının mutlak unsurlar olduğu savunulmuş ve bu unsurların içeriği ile ilgili literatürdeki araştırmalardan bilgi aktarımı sağlanmıştır.

"Yabancılar İçin İş Türkçesi Öğretimi" başlıklı üçüncü bölümde protokol kurallarının iş hayatında kritik olmasından dolayı iş Türkçesi öğretiminin yalnızca dil öğretiminden ibaret olamayacağı, profesyonel ve sosyal gereksinimleri karşılayacak biçimde yürütülmesi argümanından yola çıkılarak iş Türkçesinin temel etkinlik alanları konuşma/dinleme becerisi

etkinlik alanları ve yazma/okuma etkinlik alanları olmak üzere ikiye ayrılmıştır. İş hayatında sözlü iletişim kurabilmek başarıyla doğru orantılı tutularak konuşma/dinleme becerisi etkinlik alanları sosyalleşme, sohbet, telefon görüşmeleri, sunum, toplantı ve müzakere alt başlıkları altında değerlendirilmiştir. Belirlenen etkinlik alanlarının tanımları, içerikleri, gerçekleştirilme biçimleri genel hatlarıyla ele alınmıştır. Ayrıca, birkaç etkinlik alanının Türk kültürü bağlamında nasıl şekillenebileceğine dair örnekler sunulmuştur. İş hayatında yazma/okuma becerisi etkinlik alanları yazışmalar (mektup, e-posta, faks, kısa mesaj), sözleşme, rapor, tutanak, öz geçmiş, internet yazıları kapsamında ana hatlarıyla ele alınmıştır. İş yazılarının iş hayatında tuttuğu yer açısından yazma becerisinin kilit öneme sahip olduğu vurgulanmıştır. İş Türkçesi temel etkinlik alanlarına yönelik kazanımlar, dil öğretimi dünya çapında bir dil okulu olan Target Training ile Deutsche Post DHL Corporate Language School ve Marcus Evans Linguarama'nın iş birliği sonucunda 2010 yılında oluşturulmuş iletişimsel ve görev temelli yedi etkinlik alanına yönelik yedi kazanım tablosuna (iş yazışmaları, okuma ve iş belgesi üretimi, toplantılar, telefon görüşmeleri ve telekonferanslar, müzakere etme, sunumlar, ağ kurma ve sosyalleşme kazanım tabloları) yer verilmiştir. Kazanım tablolarında düzeylere göre betimlemeler yer almakta ve kazanımın gerçek hayatta ne tür toplantı, yazışma, sözleşme veya durumlarda karşılıklı bulunduğu örneklendirilmiştir. Diller İçin Avrupa Ortak Çerçeve Metni'nde (2001) iş amaçlı öğretime yönelik kazanım tablosu bulunmadığından dolayı çalışmanın Target Training ile Deutsche Post DHL Corporate Language School ve Marcus Evans Linguarama'nın iş birliği sonucunda ortaya çıkan kazanım tablolarına yer verilmiş olması ilerideki çalışmalara temel oluşturması açısından katkı sunmuştur. Kitabın birinci bölümünde de belirtildiği üzere söz varlığı listelerinin önemine tekrar değinilerek iş Türkçesi öğretimine yönelik söz varlığı çalışması olarak üç sıklık sözlüğünden faydalanılarak A1 ve A2 düzeyleri için beş sözcük listesi tabloları şeklinde sunulmuştur. Birinci sözcük listesi *Çağdaş Türkçenin Sıklık Sözlüğü*'nün (Aksu ve Adalı, 2018) tamamını oluşturan 2000 sözcük arasından derlenen 224 sözcüğü, ikinci sözcük listesi *Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü*'nün (Göz, 2003) ilk 5000 sözcüğü arasından derlenen 329 sözcüğü, üçüncü sözcük listesi *A Frequency Dictionary of Turkish* (Aksan ve ark. 2003) adlı sözlüğün tamamını oluşturan 5000 sözcük arasından derlenen 363 sözcüğü kullanım sıklığı bilgileri ile içermektedir. Dördüncü sözcük listesi ilk üç sözcük listesinde geçen tüm sözcüklerin (601 sözcük) bir araya getirilmesiyle hazırlanmış, beşinci liste ise üç sözcük listesinde de yer alan ortak sözcüklerden (237 sözcük) oluşturulmuştur. Öte yandan çalışmada yer alan söz varlığı çalışmasından elde edilen sözcük listelerinin A1 ve A2 düzeylerine uygunluğunun herhangi bir yöntem veya çalışmaya dayandırılmamış olması sözcük listelerinin güvenilirliğini sorgulamaktadır.

Sonuç bölümünde çalışmanın tüm bölümlerini kapsayacak şekilde bir özetleme yapılmış; özel amaçlı dil öğretiminin tek metodolojisi olmadığı, bu sebeple özel amaçlı kursların eklektik ve esnek biçimde yapılması ve öğrenci ihtiyaçlarını temel alması gerektiğinin altı çizilmiştir. Elde edilen veriler ışığında özel amaçlı dil öğretimi ve İş Türkçesi öğretimi alanında ileride yapılacak çalışmalara yön vermesi amacıyla önerilerde bulunulmuş ve ardından kaynakça sunulmuştur.

Sonuç olarak *Yabancılar İçin Özel Amaçlı Türkçe Öğretimi: İş Türkçesi* adlı kitap, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında özel amaçlı dil öğretimine yönelik sınırlı sayıda çalışma yapılmış olması ve iş Türkçe öğretimini konu alan kitap bulunmaması özellikleri ile yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında ön plana çıkmaktadır. Böyle bir çalışmanın yapılması ile yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanının öğretim alanlarının ve programlarının çeşitlenmesi gerekliliğine dikkat çekilmiştir. Çalışma, İngilizcenin özel amaçlı ve iş amaçlı öğretimi literatüründen çok sayıda kaynaktan faydalanılarak yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde özel amaçlı ve iş amaçlı öğretim alanlarının oluşturulması için kuramsal alt yapı sunması ile gelecekte yapılacak çalışmalar için kaynak niteliğindedir.